

מערך שיעור

הנגב: הפרחת השממה

עוגני השיעור

שכבת גיל: כיתה ו'

ציר מוביל: ארץ ציון וירושלים בליבה

רעיון מרכזי: מדינה נבנית מסיפורים של מקום, אנשים וערכים

נושא: הנגב: הפרחת השממה - פיתוח הנגב כיעד ציוני מחזון בן-גוריון ועד עיר הבה"דים

מיומנויות:

1. אוריינות לשונית - שימוש במושגים גאוגרפיים הקשורים לארץ
2. אוריינות מרחבית - הפקת מידע ממפה
3. חשיבה יצירתית

ערכים וסוגיות לדיון:

1. חזון, התמדה, חלוציות, אחריות לעתיד - כיצד אפשר להפוך מדבר למקום של חיים, חדשנות ועתיד?
2. אחריות, מעורבות, קיימות, אכפתיות - מה כל אחד מאיתנו יכול לעשות כדי לשמור על המדינה?

בין-תחומיות: גאוגרפיה, היסטוריה, אומנות

פתיחה

מטרות:

- להכיר את מיקומו של הנגב ולזהות את מאפייניו הפיזיים והתרבותיים.
- להבין את רעיון החזון ואמירתו של בן-גוריון.
- לעורר חשיבה על אתגרי האזור

מה עושים?

1. מראים מפה פיזית של ישראל ומצביעים על הנגב.
 - שואלים: מה מציינים הצבעים החומים של הנגב?
2. מסבירים: הנגב הוא אזור גדול בדרום ישראל, שרובו היה ריק ושומם במשך דורות רבים. דוד בן-גוריון, ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל, האמין שהעתיד של ישראל תלוי בפיתוח הנגב ובהפיכתו לאזור מיושב ופורה. זה היה חזונו. לדבריו, כבר אברהם ויצחק חיו בנגב, וגם הנביאים חלמו לראות את המדבר מתמלא במים ובחיים. בן-גוריון עצמו עבר לגור בשדה בוקר בנגב, כדי להראות לכולם שאפשר לחיות בנגב ולבנות בו חיים טובים. הוא קרא לעם ישראל להתאמץ וליישב את הנגב, כי "בנגב יבחן העם בישראל".
 - מסבירים את המילה חזון: רעיון או מחשבה לגבי העתיד הרצוי שמשלב חלום ואמונה.
3. דנים באמירה של דוד בן-גוריון: "בנגב יבחן העם בישראל" (נספח 1). שואלים: אילו אתגרים יש בנגב? איך אפשר לפתור את האתגרים האלה כדי להצליח ליישב את הנגב?

מה צריך?

מפת ארץ ישראל

מקרון/מחשב

כרזה (נספח 2)

למידה פעילה

מטרות:

- לחשוף את תרומת קק"ל וציוני דרך ביישוב ובפיתוח הנגב.
- להבין את הקשר בין חזון ציוני לפעולות בשטח.
- להכיר את עיר הבה"דים כמרכיב עכשווי במימוש החזון.

מה עושים?

1. מציגים את הכרזות של קק"ל.

מסבירים שקק"ל (קרן קיימת לישראל) הוא ארגון שמטרתו לקדם וליישם חזון ציוני של פיתוח הארץ, שמירה על הסביבה וחיבור העם היהודי לארץ ישראל – בעבר, בהווה ולעתיד.

- שואלים: מה אפשר ללמוד מהכרזות? מהצבעים? מהכותרות? מתי לדעתכם ציירו את הכרזות?

2. נקרא את האמירה הבאה של הרצל:

"האדמה העתיקה מחדשת את נעוריה ביד חרוצים. שוב היא מניצה פרחים, שוב היא מניבה פירות. ואפשר שבאחד הימים, ביום נאה אחד תניב אושר וכבוד לבני ישראל" (הרצל תרנ"ו) מתוך [נקום ובנינו שלבים בהגשמת הציונות](#)

- נשאל: כיצד באה לידי ביטוי האמירה של הרצל ביישוב הנגב?

3. התלמידים יחקרו את התפתחות הנגב מתקופת קום המדינה, עבור חזונו של בן-גוריון ועד ימינו.

4. התלמידים יסכמו את התשובה בכתיבה ובהוספת תמונות לפני ואחרי.

5. עיר הבה"דים - נסביר לתלמידים מה היא עיר הבה"דים: עיר הבה"דים היא קריית הדרכה של צה"ל בדרום, שבה מתאמנים כ-10,000 חיילים במקצועות צבאיים מגוונים. המקום נבנה כסביבה מודרנית וירוקה ונועד לשמש מנוע לצמיחה ולפיתוח הנגב. בעיר באר שבע מקווים שהחיילים ואנשי הקבע יתרמו לכלכלה המקומית.

6. נצפה [בסרטון](#)

- נשאל: כיצד לדעתכם תורמת הקמת עיר הבה"דים להגשמת חזונו של בן-גוריון ליישוב הנגב?

חזון בן-גוריון: "בנגב יבחן העם בישראל ומדינתו - כי רק במאמץ מלוכד של עם מתנדב ומדינה מתכננת ומבצעת נוכל למשימה הגדולה של הפרחת השממה ויישובה. מאמץ זה יקבע גורלה של מדינת ישראל ומעמדו של עמנו בתולדות המין האנושי".

מה צריך?

כרזות קק"ל -
נספח 2

עיבוד וסיכום

מטרות:

- להביע באופן יצירתי את הידע והמסר המרכזי מהשיעור
- לשלב ערכים כמו אחריות, חזון ושייכות

מה עושים?

1. עבודה בזוגות: נסו לעצב כרזה שתבטא את מה שלמדתם היום על הנגב.

מה צריך?

חומרי יצירה

להמשך המסע

11 הנקודות הן אחד-עשר יישובים אשר הוקמו במבצע התיישבות גדול בנגב הצפוני, במוצאי יום הכיפורים תש"ז, ו"א בתשרי, בלילה שבין 5 ל-6 באוקטובר 1946, ביוזמת הסוכנות היהודית.

- כל תלמיד בוחר אחד מהיישובים הנ"ל ומכין לו תעודת זהות: מתי הוקם? מיקום? אוכלוסייה? אז והיום?
- כדאי להקפיד שכל היישובים יחולקו שווה בין התלמידים.
- משתפים בשיעור הבא את הפרטים.

צידה לדרך (נספחים)

נספח 1: כרזות קק"ל בנושא הנגב. מתוך: [אתר קק"ל](#)

[כרזה ב](#)

| [כרזה א](#)

"בנצח יבחן העם בישראל ומדינה -
כי רק במאמץ מלוכד של עם מערב
ומדינה מערבה ומבצעים נוכח
למשימה הגדולה של
הפריחת השלמה וישובה.

מאמץ זה יקבע דווקא של מדינת ישראל
ומאמצו של עמנו בגלגול המין האנושי".

דוד בן - גוריון

